1938 ий
22
ДЕКАБРЬ
№ 112 (496)
Акше 5 ыр.

9-ше ИИ ЛЕКТЕШ

Чыла эллаcе пролетарий-шамыч, ушнызa!

КИМ

Рвезе Коммунист

ВЛКСМ
Маробком
ден
горком
орган

ВЛКСМ ЦК ПЛЕНУМЫН РЕШЕНИЙЖЫМ КАЖНЕ КОМСОМОЛЕЦ ДЕКЕ ШУКТАШ

19-20 декабрьыште Йошкар-Оласе комсомольский активын погынымашыже лие. Тиде погынымаште ВЛКСМ райком секретарь-шамыч, ВЛКСМ райком-шамычын политучебо да пионерский отдел вуйлатышышт участвоватленыт. ВЛКСМ ЦК VII пленумын решенийже да комсомольский организаций-шамычын задачышт нерген актив погынымаш обкомол секретарь Винокуров йолташын докладшым колышто.

Доклад да прений раш ончыктышт: ВЛКСМ ЦК VII пленумын решенийже мемнан марийский комсомольский организацийланат пўтынек относитла. ВЛКСМ обком, горком да тыгак райком-шамычын руководствыштышт ятыр политический йоҥгылыш да ситыдымаш - шамыч лиеденыт. Ятыр комсомольский руководитель-шамыч комсомолышто калык тушман-шамычын пашашт нерген ВЛКСМ ЦК IV пленум решенийже воктеч эртен каеныт. Тиде решенийым шуктымашке комсомольский организаций-шамычым начар мобилизоватленыт. Сандевак комсомолышто калык тушман-шамычын куклымаш кугун вараш кодмаш дене тўҥалын. Калык тушман кашак ваштареш да тушман пашан последствийжым пытарышаш верч кучедалмаш кызытат эркын кая. Тушман-шамычын насаждатлыме шакше паша—йўмаш, бытовой разложений, кадрым подбиратлымаш дек приятельский отношений—алят кумда верым налын шога. Туге гынат, южо комсомольский руководитель-шамыч тыгай фактым шылтен кодаш тӧчат. Актив погынымаште лесотехнический институт пеленсе комсомольский комитетын секретарьже Банникова йолташ, мемнан деве чыла сай, йўмаш, бытовой разложений факт уке, манын доказатлаш тыршыш. Моло йолташ-шамычын ойлымышт гыч раш лие: лесотехнический институтышто йўмаш, хулиганство кумдан шарлен, а комсомольский комитет тыгай факт ваштареш ок кучедал.

Шуко йолташ - шамыч ВЛКСМ Обкомын руководствыштыжо ятыр серьезный йоҥгылыш-шамычым ончыктышт. ВЛКСМ Обком бюро калык тушман - шамычын куклышаш верч начар кучедалын. Тудо калык тушман-шамычын куклылын олмеш, нуным комсомолеш восстановитлен. ВКП(б) Обкомын ожнысо секретарьже Жадновын настояний же дене комсомолеш калык тушман Яндулиным, Колобовым восстановитленыт.

Критика ден самокритика ВЛКСМ Обкомыштак почетышто огыл. ВЛКСМ Обкомын секретарьже Кондратьев йолташ могырым, тыгак бюро член - шамыч Корюкин да моло могырымат самокритикым пызырымаш лиеден.

Актив погынымаште тўжваке лукмо ситыдымаш-шамыч комсомольский руководитель-шамыч деч ВЛКСМ ЦК VII пленумын решенийжым кажне комсомолец дек шукташ, большевистский критик ден самокритикым кумдан шарыме негызеш чыла ситыдымашым тўжвак лукташ требоватла. Комсомолец-шамычым ВЛКСМ ЦК IV да VII пленумын решенийышт дене вооружатлаш кўлеш. Кызыт тиде—ик эн главный политический задаче. Комсомольский активист вине решений-шамычын значенийыштым каласкалаш обязан. Но тиде гына шагал. Нине решений - шамычым действийыш колташ кўлеш. Комсомольский организаций-шамыч калык тушман-шамычын куклымашке, нунын насаждатлыме последствийым пытарымашке чынже девак пижшаш улыт.

ФАШИСТСКИЙ ВЛАСТЬ-ШАМЫЧЫН РЕШЕНИЙЫШТ

Бургосский „правительство" тыгай пунчалым луктын: „1931 ийыште (республикым установитлыме годым) парламентын ыштыме несправедливостьым отменитлен, Альфонс Бурбонлан (ожнысо испанский король) чыла гражданский правам да чыла преимуществым пӧртылташ".

Очыни, ожнысо испанский король Франколан заемым пуаш сӧрен да тиде „закон" лукталтын.

Тешинский Силезийыште антипольский пропаганда

„Илюстрованы курьер цодзенны" газетын увертарымыже почеш, польско-чехословацкий граница лишне, Тешинский Силезийыште антипольский пропагандам ыштыше тайный радио станций пашам ышташ тўҥалын.

ВАЛЕРИЙ ПАВЛОВИЧ ЧКАЛОВ

ГЕРОЙЫН КОЛОТКАЖЕ ВОКТЕНЕ

16 ден 17 декабрьыште столицысе шемер-шамыч калык герой, мемнан жапысе великий летчик Валерий Павлович Чкалов дене прощатленыт.

Мучашдыме еҥ - шамыч Йошкар авиацийын колышо соколжо киймe Союз-шамыч Пӧрт дек, Колонный залыш вашкеныт.

17 декабрьыште 14 час 05 минутышто колотка дек И. В. Сталин, В. М. Молотов, Л. М. Каганович, К. Е. Ворошилов, М. И. Калинин йолташ-шамыч толыныт. Партий ден правительствын руководительышт мемнан элысе великий летчик, социалистический родинан достойный гражданинже, большевик-шамыч партийын ўшан эргыже дене прощатленыт.

5 минут эрта. Колотка воктен—почетный караулын у сменыже: Сталин, Молотов, Каганович, Ворошилов да Калинин йолташ-шамыч советский калыкын куштымо, большевик-шамыч партийын воспитатлыме чапле летчикын мужественный чурийышкыже ончен икмыняр жап залыште шогеныт.

Тиде кечылаште Колонный зал гоч Валерий Павлович Чкалов капан колотка воктен 350 тўжем еҥ утла эртен.

* * *

18 декабрь ваштареш йўдым Советский Союз Герой Валерий Павлович Чкаловын капше кремацийлан пуалтын.

СОВЕТСКИЙ СОЮЗЫН ГЕРОЙЖО ВАЛЕРИЙ ПАВЛОВИЧ ЧКАЛОВЫМ ТОЙЫМАШ

Союз-шамыч Пӧртын Колонный залже.

Кўкшў пеледыш аршаш ўмбалне Советский Союз Герой Валерий Павлович Чкалов ломыжан траурный катафалк шындалтын.

Залыш эрдене эрак пурташ тўҥалме. Пашазе-Кресаньык Йошкар Армийын доблестный воинышт кўрылтде караулышто шогат.

13 час 50 минут. Почетный караулыш А. А. Андреев, А. А. Жданов, М. Ф. Шкирятов, Н. А. Булганин йолташ-шамыч шогалыт. Нуным Советский Союз Герой-шамыч Молоков, Слепнев, Шевелев да орденоносец поэт Лебедев-Кумач вашталтат.

14 час. Ломыжан урна воктен почетный караулын у сменаже: Микоян, Петровский, Советский Союз Герой Юмашев ден Данилин йолташ шамыч.

Ойганен прощатлыме пытартыш минут-шамыч. Пеледыш ора лишан воинский караул гына кодеш. 14 час 30 минут. Булганин, Щербаков, Локтионов, Громов, Байдуков, Беляков, Юмашев, Давилин, Коккинаки, Молоков йолташ-шамыч ломыжан траурный катафалкым эркын вӧлталыт. „Интернационал" шергылтеш. Другшо - шамыч пеш шерганан нумалтышым уремыш нумал луктыт.

Пўтынь Охотный ряд мучко, пелештыде, почетный воинский эскорт строитлалт шогалын. Пашазе-Кресаньык Йошкар Армий чыла род войскан представительышт жап шуде колышо геройлан пытартыш долгым пуат.

Ойгырмашан процессий Красный площадь дек эркын кая. Ончылно шотлен шуктыдымо портрет-шамыч ден Валерий Чкаловын пеледыш орам нумал каят. Советский Союзын Геройжо-шамыч Водопьянов, Ляпидевский, Раскова да летчик Шевченко геройзм, отвага да мужествылан Валерий Павлович Чкаловым наградитлыме орден шамычым нумал ошкылыт. Москвасе шемер шамыч колонна йўкым пуыде Красный площадь дек каят. Когартыше йўштат шке отчизнан великий эргыжын пытартыш корныжым ужатен кайше пламенный советский патриотын шуко счетан радамжым пудыртен кертын огыл.

Красный площадь. Траурный катафалкым И. В. Сталин, В. М. Молотов, Л. М. Каганович, К. Е. Ворошилов, А. А. Андреев, Л. П. Берия йолташ-шамыч принниматлат.

Мавзолей марте икмыняр йолташкалтыш гына кодеш. Тиде кўчык жапыште Красный площадь ўмбач пеш талын юж корабль-шамыч эртен каят. Тиде другышт-летчик-шамыч, тиде Пашазе-Кресаньык Йошкар Армийын соколышт прощатлымын пытартыш минутышто йӧратыме геройым салютоватлат.

Урна постаментыш шындалтеш. Мавзолейын трибунышкыжо И. В. Сталин, В. М. Молотов, Л. М. Каганович, К. Е. Ворошилов, М. И. Калинин, А. А. Андреев, А. И. Микоян, А. А. Жданов, Л. П. Берия, Г. М. Димитров, Н. А. Булганин, А. С. Щербаков, Г. Ф. Байдуков йолташ-шамыч кўзат.

14 час 55 минут. Советский Союзын Геройжо Валерий Павлович Чкаловым шарныме лўмеш траурный погынымашым ВКП(б) МК ден МГК секретарь А. С. Щербаков йолташ почеш. ВКП(б) ЦК ден ССР Союз правительство лўм дене СССР Совнарком председательын заместительже Н. А. Булганин йолташ да тудын почеш Москва ден Московский областьысе организаций-шамыч да шемер-шамыч лўм дене ВКП(б) МК ден МГК секретарьже Щербаков йолташ выступатленыт.

Пытартыш прощатлыман мутым Советский Союзын Геройжо-шамыч лўм дене да советский летчик-шамыч лўм дене Советский Союз Герой великий пилотын эн лишыл другшо ден соратникше-шамыч кокла гыч иктыже Байдуков ойла. Тудо шкенжын пеш чаплын ойлымо речьшым тыгай мут-шамыч дене пытара:

— Чеверын, мыйын сай другем! Чеверын советский калыкын любимецше! Чеверын Сталин йолташын любимецше! Чеверын мемнан чапле йолташна! Ме, Советский Союзын Геройжо шамыч да мемнан элын чыла летчикше-шамыч, тыйын семынак родной калык ден мемнан Сталинлан мучашдымын преданный лийына да коммунизм верч тыйын шке шўмет ден илыштетым пуэн кучедалме пашатым умбакшым ышташ тыйын верышкет шўдӧ тўжем еҥ дене шогалына, манын тыйым ўшандарена.

15 час 25 минут. Н. А. Булганин йолташ урнам, мемнан эпохысо великий летчикын ломыжшым, курым мучко аралыше древний пырдыж нишыш шында.

Пўтынь Красный площадь мучко знамя-шамыч ўлыкыла кучалтыныт. Артиллерийский салют воздухым 21 гана чытырыкта.

Чкалов лўман мраморный онга урнам шындыме нишцам петыра. Валерий Чкаловын йӧратыме илышым утверждатлыше, кучедалмаш ден сеҥымаш великий гимн, „Интернационал" шергылтеш.

— Тиде легендарный герой Чкаловын лўмжӧ—кечкунамат шемер - шамычын шўмыштышт илаш тўҥалеш, мемнан чапле лўддымӧ летчик шамычым великий родинан илыш верч, великий Сталинлан чап верч, героический подвигым ышташлан ўжаш тўҥалеш.

220

Калык перепись нерген умылтарат

1939 ийыште эртаралтшаш калык перепись нерген колхозник да единоличник-шамыч коклаште ятыр вере умылтарымаш пашам сайын организоватлыме.

Теве Кузнеч ял совет кӧргысӧ колхозлаште (Торʼял район) тиде пашам комсомолец-шамыч Ибраев В. М. ден Белкин Г. И. сайын ыштат. Колхозлашке лектын погынымашлаште переписьын значенийже нерген да кузе эртарышаш нерген беседым эртарат.

Шукерте огыл Киров лӱм. колхозышто перепись нерген кутырымаш лийын, тышке колхозник-шамыч шукын погыненыт. Нинын семынак Тошто-Торʼял кыдалаш школышто туныктышо С. Д. Иванов йолташ „Кожла-сола" колхозыш лектын колхозник-шамыч дене перепись нерген беседым пеш сайын эртарыш.

П. Веденкин.

* * *

Тыгак Руя-Сола пелэ кыдалаш школ пелеисе комсомольский организацият колхозник-шамыч коклаште калык перепись нерген умылтарымаш пашам ышташ посна комсомолец-шамычым колхозлашке пенгыдемден.

Гаврилов Н. ден Коротков И. „Эр кече" колхозыш, Поляков П. Чапаев лӱм. колхозыш да моло колхозлашкат пенгыдемдыме улыт. Нуно пенгыдемдыме колхозлашке перепись нерген беседым эртараш кажне кечын коштыт.

Коротков В.

Йошкар-Оласе „Динамо" спортобществын физкультурник-шамыч коклаште „Ворошиловский стрелок" значоклан нормым сдатлымаш эртаралтеш.

Снимкыште: НКВД тирыште лӱлкалымаште (шола гыч пурлашке): А. Январев, И. Лопатин да Н. Малышев йолташ-шамыч.

Фото А. Овечкинын.

КАПИТАЛИСТИЧЕСКИЙ ЭЛЛАШТЕ

МАНЧЖУРИИЫШТЕ ЕВРЕИСКИИ ПОГРОМ

„Дейли геральд" газетын Шанхайский корреспондентше тыге воза: Манчжурийыште японский власть-шамыч антисемитский кампанийым тӱҥалыныт. Манчжурийыште японский армий еврейский погромым организоватлен, манын Дайрен гыч увертарат. Лу дене еврей-шамычым арестоватлыме. Тӱжем наре беженец еврей Манчжурий гыч Шанхайыш толын. Корреспондентын сведенийже почеш, шушаш жапыште Манчжурий гыч Шанхайыш 3—4 тӱжем еврей толшаш.

Негринын обращенийже

„Народная армия" газет министр-шамыч Совет председатель Негринын республиканский армий дек обращенийым публиковатлен. Негрин мятежник ден интервент-шамычын Каталония ӱмбак наступленийым ямдылымышт нерген шижтара да Сегре ден Эбро энгерлаште улшо республиканский войска фашист-шамычлан отпорым пуа да ик йол тошкалтыш мландымат ок уступитле, манын ӱшанымыжым выражатла.

Польско-германский границыште польский войскам чумырымаш

Английский печатьын увертарымыже почеш, пытартыш кечылаште Тешинский областьыш 50 тӱжем польский солдат толын. Тешинский областьым военный лагерьыш савырыме. Солдат-шамыч деч посна шуко военный снаряженийым, тыдын шотыштак, пелэ артиллерийымат намийме. Богумин лишне польско-германский границеш зенитный орудий-шамычым установитлыме. Кукшӧ зданий-шамычын леведышешышт пулемет-шамычым установитлыме.

АКТИВНЫЙ ОБЩЕСТВЕННИК

„Ямбатр" колхоз пелеисе комсомольский организацийыште (Морко район) комсомолец Андреев йолташ колхозник-шамыч коклаште 1939 ийлан 46 экземпляр газетым шарен. Тыгак Андреев йолташ колхозник-шамыч коклаште калык перепись да международный положений нерген умландарен шога. Тудо шке шинчымашыжым нӧлташ тырша. ВКП(б) Историйым самостоятельно тунемаш тӱҥалын.

Егоров П. Е.

Газетым налыт

Кукнур кыдалаш школышто (Шернур район) 8-ше классыште тунемше-шамыч чыланат газетым выписатленыт. Тиде классыште 39 тунемшылан 47 экземпляр газет толеш. 47 экземпляр гыч 28 экземпляржe „Рвезе Коммунист" газет. **Глушков И. И.**

Хоккейный соревнований

У Торʼял. Шукерте огыл райцентреш педучилище команда ден селасе сборный команда коклаште хоккей ден соревнований лийын.

Соревнованийыште педучилище команда сборный командым 3:1 счет дене сенген. **Иванов В.**

ТӦРЛАТЫМАШ

18 декабрьыште лекше 111-ше номеран „Рвезе Коммунист" газетын ончыл статьяштыже кокымшо колонко первой абзацын первой предложенийжым тыге лудман: Морко райкомолын ожнысо секретарьже Петров йолташ райкомол бюрон ожнысо членже, **КАЛЫК ТУШМАНЫН ПОСОБНИКШЕ** Логиновын шакше пашажым шинчен гынат, тӱжвак луктын огыл, петыраш веле тӧчен.

РЕДАКЦИЙ.

Испанийсе военный обстановко

Интервент да мятежник-шамыч войскан ныл тылзе жапыште пеш чот кучедалын Эбро энгерын восточный серыштыже республиканский войскам шыгыремден кертмыже деч вара, Испанийыште чыла фронтлаштат кужун шыпланымаш кая. Мо мартен тиде шыпланымаш шуйна, каласаш йӧсӧ, но икте пале: шыпланымаш пеш серьезный причин дене тӱҥалын. Тӱҥ причинже тыште: фашист-шамыч Эбро энгер денысе йомдарыме территорийым мӧҥгеш пеш шергын налыныт да тиде операцийлан пеш шуко жапым йомдареныт.

Фашист-шамыч фронтын тиде участкыштыже 80—100 тӱжем боецым, 200 утла самолетым, лу ден танк-шамычым да пеш шуко боеприпасым йомдареныт. Тыгак кугу йомдарымашым нимогай стратегический умылтарымаш денат оправдатлаш огеш лий. Республиканец-шамычын ожно налме Эбро энгерын западный серысе тиде изи мландын нимогай стратегический акшат уке улмаш, тиде изи территорийым фашист-шамыч пеш кугу йомдарымаш дене налыныт. Тиде операций дене республиканец-шамыч эн угрожатлалтше фронтла гыч, эн первояк Левантский фронт гыч фашист-шамычын вийыштым корангденыт. Тушто фашист-шамыч шке наступленийышт ден 4 тылзе деч ончыч Сагундо ден Валенсийым шыгыремдаш тӱҥалыныт ыле.

Кызытсе жапыште кок могыржат шкеныштым порядкыш кондат. Италий да Германий гыч мятежник-шамычын территорийыш шупшылтмо армийым да материальный ресурсым шотыш налын каласымек, фашист-шамыч лишыл жапыште пеш кугу наступленийым тӱҥалшаш улыт.

Шушаш наступленийлан фашист-шамычын вийышт могай состоянийыште улыт? Эбро энгер дене кучедалме годым пеш чот туржалтше да пеш чот йорлештше эн сай фашистский дивизий-шамыч кызыт тӱҥ шотышто шкеныштым порядкыш кондаш да ешаралтшашлан тылыш колталтыныт. Нине дивизий-шамыч кокла гыч южыжо пеш расшатан улыт. Шушаш наступленийыште нуным кучылташ ок лий докан. Наступленийлан, пожале, Эбро денысе кучедалмашыште участвоватлыдыме частьым налыт. Нине часть-шамыч гыч фашист-шамыч 5—6 свежий дивизийым ыштен кертыт. Тидын деч посна, фашист-шамычын резерв шотышто вич дивизиян итальянский корпус уло, тудо Эбро денысе кучедалмашке йӧршынат участвоватлен огыл манаш лиеш. Эбро денысе кучедалмаште участвоватлыше эше 2—3 дивизийым тушко ешараш кӱлеш. Фашист-шамычын тӱҥ ударлан ямдылыме пехотный вийышт тыгай. Но нине вий гыч шукыштын, тугак итальянский корпусынат боеспособностьыштым сомненийыш налаш лиеш.

Республиканец-шамыч тыгай вийлан кучедалмашлан проверитлыме ситыше вийым шогалтен, республик верч чот кучедал кертыт. Тидын нерген Эбро денысе пытартыш кучедалмаш-шамыч ойлат, тиде кучедалмаште калитлалтше часть-шамыч ден пырля ожно кучедалдыме часть-шамычат героически кредалыныт.

Фашист-шамыч у наступленийыш ямдылыме, эн первояк нуно шотдымо шуко улшо да чапле техникыштлан энгертат.

Иностранный печатьын данныйже почеш, пытартыш кок арняште гына Германий да Италий гыч мятежник-шамычын портышкышт 200 самолет да 400 летчик толыныт. Тидын деч посна ятыр пароход дене артиллерийым, танке-шамычым да моло военный материал-шамычым кондымо. Конечно, шотдымо кугу технике мятежник-шамычлан кугу преимуществым пуа. Но, ме шинчена, Эбро энгер дене кучедалме годым тыгай кугу преимуществым ончыде замечательный республиканский летчик-шамыч нунылан кугу йомдарымашым конден кертыныт.

Республиканский войска-шамыч пенгыдын аралалташ веле огыл, но пенгыдын наступатлаш, шке ӱмбак инициативым налаш тунемыныт.

Единый калык фронт Негринын правительствожым пӱтынек поддерживатла. Республиканец-шамычын тылышт мологувамсе деч пенгыде. Но Франкон тылже тыгай манаш ок лий, тушто порядке вий дене да террор дене кучалтеш.

Г. Грачев.

Отв. редактор—
К. А. ЛЕНСКИЙ.

АДРЕС РЕДАКЦИИ: Мар. АССР, г. Иошкар-Ола, Дом Советов, 4 этаж, комната № 70, телефон № 90.

Упол. Главлита Мар. АССР А—1029. Иошкар-Ола, 1-ая типография Маргосиздата.